

BESZÉLGETÉS TOÓT-HOLLÓ TAMÁS ÍRÓVAL, ÚJSÁGÍRÓVAL, A MAGYAR NEMZET FŐSZERKESZTŐJÉVEL

Mátyás király és Szent László nyomában

FOTÓ: KÁLLAI MÁRTON/SZABAD FÖLD

Királyregényeiben Toót-Holló Tamás számára a magyar kulturális emlékezetben megőrzött mitikus elemek a fontosak

Szépirodalmi könyveinek jellegzetes nyelvezete a magyar mondavilág kimeríthetetlen tárházába kalauzolja el az olvasót. Toót-Holló Tamás népes olvasóközönsége elsősorban íróként ismeri, miközben „civilben” hosszú idő óta médiaintézményeket vezet, aktív újságíró. A Magyar Nemzet idén januárban kinevezett főszerkesztőjével többek között erről a kettőségről beszélgettünk.

→MAKKAY JÓZSEF

A magyarországi közmédia, a hírügynökségi munka újságíró számára sem könnyű világot a Magyar Nemzet főszerkesztői állására cserélte. A Magyar Távirati Iroda (MTI) után egy országos napilap vezetése mekkora kihívás?

Óriási. Különösen azért, mert mindkét intézmény emblematikus jelentőségű médiaműhely, s mindkettőnek kiemelkedő a szerepe a magyar sajtótörténetben. Akár egyik, akár másik állásomról beszélünk, tény, hogy korszakos jelentőségű elődök nyomdokain járhattam és járhatok. A most rám talált kihívás természetét úgy tudtam megfogalmazni magamnak, hogy a Magyar Nemzet főszerkesztőjeként mindenre szükségem van, amit addig a szakmában tanultam. Akár a hírekkel foglalkozó újságíróként, akár médiaműhelyeket igazgató vezetőként. Pedig szerencsére elég szerteágazó gyakorlatról beszélhetünk. És elég sok szakmáról. Mert mintha ez a két állás két külön szakmát is jelentene. A hírügynökségi újságírás szinte matematikai-logikai formarendje és egy véleményvezérként működő politikai napilap publikációinak narratívája teljesen eltérő elveken alapul. Miközben egyformán a nyilvánosság tereit hódítja meg mindkét kommunikációs csatorna.

Idén az Arany Érdemkereszt polgári tagozatával tüntettek ki. Újságíró számára mit jelent a magas állami kitüntetés?

→Toót-Holló Tamás

Író, szerkesztő, irodalomtörténész. 1966. február 27-én született Ózdon. Korábbi névalakjával, a Toót H. Zsolttal alapító főszerkesztőként jegyezte a Heti Válasz című hírmagazint. 2013 és 2017 között az MTI főszerkesztője. Metafizikai kalandregényeinek trilógiája a Garabonciás Könyve összefoglaló címmel jelent meg 2012 és 2015 között. Hunor és Magor királyfiakról, Szent Lászlóról és Mátyás királyról szóló, összefoglalóan a Forrás Könyve címmel megjelölt metatörténelmi királyregényeinek trilógiáját 2015-től közli. Irodalomtörténészként a garabonciás diákokról és a magyar ősmítoszok naphéroszairól szóló hiedelemmondákat és varázsmeséket kutatja.

Indoklása szerint a díjat ugyan elsősorban íróként és irodalomtörténészként érdemeltem ki, de senki nem gondolhatja komolyan, hogy bennem nem él együtt az a sok-sok szerepszemélyiség és szerepfelfogás, ami a munkámat meghatározza. Vagyis íróként egyszerre újságíró is vagyok, ahogy sok pályatársam is sikeresen együtt élt már e kettősséggel. Egy ilyen díj minden létező feladatomra nézve elismerést és bátorítást jelent – azt üzeni, hogy csak így tovább. És én így is dolgozom tovább. Ennyi felé osztva és közben folyton egyesítve is a dolgaikat.

Könyveidben ősi magyar mítoszokat kutatsz és társz az olvasó elé. Hogyan egyeztethető össze ez a munka a hírszerkesztés és a hírlapírás világával?

Egyfajta tudati oszcillációval, állandó és rendszeres szintváltással. Egyébként minden az idő helyes kezelésén múlik. És annak megtanulásán, hogy íróként nem szolgáltatathatod ki magad az ihletre várásnak. A hírek áramlásából soha nem lehet kiesni, de ha néha mégis találok egy időrést magamnak, akkor azonnal szépprózát kezdek írni. Ahogy egy kisgyermekes szülő sem akkor alszik, amikor álmos, hanem akkor, amikor a gyereke is elaludt.

Szellemi honvédelem aranykori fényben című könyved a magyar eredetmondákat veszi számba. Mekkora e témákra a mai ember fogadókészsége? Könyveiddel milyen olvasótáborra célozol meg?

Azokat érhetem el a legnagyobb valószínűséggel, akik hisznek a nemzetek Európájának öntudatra ébredésében. A magyarság nemzeti eredetmondáinak és saját ősmítoszainak is komoly szerepe lehet ebben az ébredésben, különösen akkor, ha ezekre nem ödivatú jelenségekként tekintünk, hanem megtaláljuk bennük a máig hatóan éltető erőt. E könyvem is arra törekszik, hogy új fénytörésben mutasson be egy valaha volt magyar ősmítoszt, amelyet eleink sok tucat különböző verzióban, népmesékbe rejtve őriztek meg nekünk. A kötet az aranyhajú

gyermekéről szóló varázsmeséinkben a táltoshitű, csillagvallási örökséggel bíró magyar ősvallás elvesztésének nemzeti sorstragédiáját fedezi fel – de ugyanezt a történetet egyszerre örömhírként is azonosítja, a magyar megmaradás evangéliumaként is meghatározza. Rámutatva arra is, hogy ez az egyetemes kultúrkinccsnek számító érc kori példázatok körébe is sorolható ősmítoszunk nemcsak az aranykor, az ezüstkor, a bronzkor és a vaskor létállapotain vezet át minket. Odáig, amíg vissza nem tér közénk az elveszett aranyhajú gyermekekkel a fény, hanem a benne feltűnő királyok alakjain keresztül az Árpád-kor egyfajta metatörténelmi megőrkítésére is képes. S egyes változataiban a magyar népi vallásosság szinkretizmusának köszönhetően ezt a magyar evangéliumot a krisztusi szeretet iránt is nyitottá teszi, szereplői közé esetenként Jézust és Szent Pétert is beemeli.

Amikor Szent László vagy Mátyás király nyomába eredsz, milyen szerepe van a történelmi hűség és a mitikus történelem keveredésének?

Metatörténelmi királyregényeket írok, így számomra nem a történelmi tények az elsődlegesek, hanem a magyar kulturális emlékezetben megőrzött mitikus elemek. Vagyis a királyoknak nem a cselekedetei, hanem a legendái. Mindkét király regényét úgy írtam meg, hogy egy-egy legendájuk vált számomra az a nyitlatlanul nyíló aranykapu, amelyen át hozzájuk közeledek. Lászlónál ez a kerlési csatajelenet: a kun vitéz által elrabolt

keresztény lány megszabadítása. Mátyásnál pedig egyrészt a Szent Ilona-legenda, másrészt az általa megnyúzatni kívánt kő kihívására frappánsan válaszoló okos lány legendája. E profán módon is átélhető történeteken keresztül aztán egyfajta, akár posztmodernnek is nevezhető játékokba kezdek. A kialakult viszonyokat előszeretettel felforgató posztmodern szemlélet szá-

→**Ha legendákkal dolgozol, megkerülhetetlen számodra a legendákat bőven termő erdélyi közeg. A legutóbb megjelent királyregényekben ott van Szent László összes erdélyi helyszínekehez köthető legendájának a nyoma.**

momra íróként teljesen használható – egyetlen feltétellel. Hogy ez a felforgatás nem az irónia, hanem a pátosz kultuszát szolgálja. Mert ha így van, akkor a látszólagos felforgatás sem más, mint építkezés. Egy éltető erő szabadjárja engedése. A királyaink saját magunk közé emelése.

Foglalkoztat a magyar mítoszvilág erdélyi öröksége? Könyveidben milyen formán jelenik meg a történelmi Magyarország eme szeglete?

Ha legendákkal dolgozom, megkerülhetetlen számomra a legendákat bőven termő erdélyi közeg. A legutóbb megjelent királyregényekben ott van Szent László összes erdélyi helyszínekehez köthető legendájának a nyoma. A regény eleve a kerlési

csata körül forog – Kerlés nem sokkal Beszterce mellett van. Aztán szerepel a regényben a Tattros völgyét őrző székely falvak legnagyobbikának, Szépvíznek a névmagyarázó mondája. Ahogy feltűnik a könyvben a Hargitán álló Csíkszépvíz fölött magasodó Pogányhavas hegyénél található patkónyom, a Tordán kettéhasadt hegy vagy akár a nagyváradi patrocíniumcsoda legendája is. A most megjelenésre váró, még befejezetlen Mátyás-regényemben szereplő okos lány meséjének is van olyan, Székelyföldön játszódó variánsa, amelyik az okos lányt nem egy bárhol található falu bírója lányának, hanem egyenesen a székely ember lányának tekinti. A legfrissebb tanulmánykötetem szellemi honvédelemhez is sok Erdélyben fellejtett mesevariáns szolgáltat anyagot: az aranyhajú gyermekek történetének két kulcsfontosságú variánsa történetesen megint Erdélyhez köthető, az egyiket Brassó megyében, Pürkerecen rögzítették 1898 és 1906 között. A másikat pedig Szovátán gyűjtötték 1901 és 1903 között.

Könyveid hogyan jutnak el Erdélybe?

Eddig is általában a kiadóim honlapjait ajánlottam az olvasóim fi gyelmébe, s a mostani zavaros időkben még inkább ezt teszem. Regényeim a Napkút Kiadó – <https://napkut.hu/oeszses-szerzonk/106-t/134-toot-hollo-tamas->, az aranyhajú gyermekek magyar evangéliumát taglaló tanulmánykötetemet pedig a Cédurus Művészeti Alapítvány könyveit forgalmazó Napút Online könyvesboltjából – <http://www.naputonline.hu/2020/05/12/toot-hollo-tamas-szellemi-honvedelem-aranykori-fenyben-erdemes-megrendelni-es-postaztatni>.

Egyik interjúdban arról beszélsz, hogy új színpadi zenés darabod a magyar megmaradás szünni nem akaró erejét mutatja fel. Miről szól a darab és mikorra várható ennek a bemutatója?

Ez a darab az Aranyhajú hármasok címet viseli, és az aranyhajú gyermekek magyar evangéliumát dolgozza fel – a mese sok variánsát szintetizáló formában. Ezért is jelenik meg benne a címből is kitűnő hármasság: a két aranyhajú lány sorsa a kopókölykökre kicserélt s aztán meggyilkolt aranyhajú gyermekek történetét, az aranyhajú fiú sorsa pedig az udvarból elűzött aranyhajú gyermekek történetét viszi tovább és bontja ki. A darab fel-emelő erejű, a magyar múlt teljes gazdságát felvonultató rítusjáték lesz, így komoly színpadtechnikát igényel. Az előadásakor így nyilván csak a legjelentősebb játszóhelyek jöhetnek számításba. Ami viszont még sok előkészítést igényel – így erről még semmi konkrétumot nem lehet elárulni.